

Nadija Burejko

Struktura ilościowa i jakościowa współczesnej imigracji w USA

Acta Scientifica Academiae Ostroviensis. Sectio A, Nauki Humanistyczne,
Społeczne i Techniczne 1, 151-168

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Nadija Burejko¹

Struktura ilościowa i jakościowa współczesnej imigracji w USA

Streszczenie

W artykule autorka analizuje strukturę współczesnej imigracji w Stanach Zjednoczonych Ameryki, która istotnie zmieniła się w wyniku liberalizacji polityki imigracyjnej USA w drugiej połowie XX wieku. „Ustawa o imigracji” z 1965 roku doprowadziła do istotnej zmiany parametrów ilościowych i jakościowych imigracji. Istotne zmiany, w szczególności, odbyły się w strukturze etnicznej.

Kluczowe słowa: imigracja, USA, struktura etniczna, liberalizacja polityki etnicznej, ustawodawstwo imigracyjne, struktura ilościowa i jakościowa.

Quantity and Quality Composition of Current Immigration to the USA

Abstract

The authoress analyzes the composition of current immigration to the United States of America that was significantly changed as a result of the US immigration policy liberalization at the second half of the 20th c. „1965 Immigration and Nationality Act” caused significant changes in the quantity and quality composition of the immigration, in particular in immigrants’ ethnic origin.

Key Words: immigration, the USA, ethnic composition, immigration policy liberalization, immigration legislative, quantity and quality composition.

У 60-х рр. XX століття у Сполучених Штатах Америки відбувся перегляд імміграційного законодавства. Прийняття „Закону про імміграцію” від 1965 року поклало початок лібералізації імміграційної політики США. Це, в свою чергу, призвело до суттєвих змін у структурі імміграції, що зводилося не лише до інтенсивного збільшення обсягів імміграційних потоків, але й до істотних зрушень у якісному складі іммігрантів. Якщо раніше імміграційну політику США визначала квотна система за національним принципом, встановлена у 1921 році і дещо змінена та доповнена у 1952 році, то з другої половини XX століття в результаті дії Закону від 1965 року іммігранти почали прибувати до США

¹ dr, Katedra Stosunków Międzynarodowych Uniwersytet Narodowy im. Jurija Fedkowicza w Czerniowcach

з тих країн, в'їзд з яких раніше був істотно обмежений. Метою пропонованої статті є дослідити якісні та кількісні показники імміграції до Сполучених Штатів Америки, починаючи від 60-х рр. ХХ століття до початку другої декади ХХІ століття.

Серед американських дослідників, праці яких присвячені вивченню та аналізу структури імміграції, варто назвати таких, як С. Абрахам², В. Брігс³, А. Портеc⁴, Ч. Шанкс⁵. У цьому ж контексті одним із найбільш основоположних наукових доробків є „Енциклопедія американської імміграції”⁶. Водночас в українському мігрантознавстві та американознавстві ця проблема вивчена недостатньо, що актуалізує тему обраного дослідження.

У першу чергу, необхідно зауважити, що з другої половини ХХ століття кількість іммігрантів, які прибувають до Сполучених Штатів Америки, невпинно зростає (див. табл. 1). Це зумовлює зростання населення країни загалом. Таким чином, наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття імміграція забезпечила 41% приросту населення США⁷. За

² S. Abraham, L. Hamilton, *Immigration and America's Future: A New Chapter: Report of the Independent Task Force on Immigration and America's Future*, Migration Policy Institute, Manhattan Institute for Policy Research 2006.

³ V. Briggs, *Immigration Policy and the American Labour Force*, Baltimore : L.: Johns Hopkins Univ. Press 1984, XV.

⁴ A. Portes, R. Rumbaut, *Immigrant America. A Portrait (Third edition. Revised, Expanded and Updated)*, Berkeley, Los Angeles, London : University of California Press 2006; A. Portes, *Immigration Theory for a New Century : Some Problems and Opportunities*, [in:] *International Migration Review. Special Issue : Immigrant Adaptation and Native-Born Responses in the Making of Americans* [Ed. by J. DeWind, C. Hirschman, P. Kasinitz], Center for Migration Studies, Vol. 31, nr № 4, 1997; A. Portes, *Migration and Social Change : Some Conceptual Reflections*, Princeton University 2008.

⁵ C. Shanks, *Immigration and the Politics of American Sovereignty, 1890-1900*, University of Michigan Press 2001.

⁶ *Encyclopedia of American Immigration* / Ed. by James Ciment, N.Y. : Armonk 2001, Vol. I-IV.

⁷ В. Супян, *Иммиграция и экономика*, [в:] США – Канада: экономика, политика, культура, 2006, nr 5, с. 3.

даними 2007 р., на 8 громадян Сполучених Штатів Америки припадав один іммігрант (у 1990 р. один іммігрант припадав на 13 громадян США, у 1980 р. – на 16, у 1970 р. – на 21)⁸. Відповідно, зростає частка населення, що народилося поза межами США.

Імміграція досліджуваного нами періоду з 1968 року (Закон від 1965 року вступив у дію 1 липня 1968 року) отримала назву „нова нова імміграція” – цей термін вперше було вжито у „Гарвардській енциклопедії американських етнічних груп”, виданій у 1980 році⁹. Дослідник Бріггс називає період сучасної імміграції „новою ерою масової імміграції”, припускаючи, що вона не тільки продовжуватиметься, а й швидше за все буде характеризуватися дедалі більшою інтенсивністю імміграційних рухів¹⁰.

Таблиця 1 Кількість іммігрантів, враховуючи регіон їх останнього проживання, 1960 – 2008 рр.

	1961- 1970	1971- 1980	1981- 1990	1991- 2000	2001- 2008
Разом	3 млн. 321 тис.	4 млн. 493 тис.	7 млн. 328 тис.	9 млн. 95 тис.	8 млн. 328 тис.
Європа	1 млн. 123 тис.	800 тис.	762 тис.	1 млн. 360 тис.	1 млн. 70 тис.
Азія	478 тис.	1 млн.	2 млн.	2 млн.	2 млн.

⁸ *Profile of the Foreign-Born Population in the United States: 2007*, Washington, D.C. : US Government Printing Office 2007, p. 1.

⁹ *Harvard Encyclopedia of American Ethnic Groups* [Ed. By S. Thernstrom, A. Orlov, O. Handlin], Belknap Press 1980, p. 254.

¹⁰ V. Briggs, *op. cit.*

		588 тис.	738 тис.	295 тис.	949 тис.
Америка (не включаючи Канаду), в т.ч. Канада	1 млн. 303 тис., 413 тис.	1 млн. 812 тис., 170 тис.	3 млн. 458 тис., 157 тис.	4 млн. 295 тис., 192 тис.	3 млн. 470 тис., 139 тис.
Африка	29 тис.	80 тис.	177 тис.	355 тис.	632 тис.
Океанія	25 тис.	41 тис.	45 тис.	56 тис.	47 тис.
Інші*	29	12	1 тис	42 тис.	20 тис.

Примітка. * – регіон, з якого прибули іммігранти, невідомий

Джерело: *Statistical Yearbook of the Immigration and Naturalization Service, 2000*, Washington, D.C. : U.S. Government Printing Office 2002., р. 20-21; *2009 Yearbook of Immigration Statistics*, Washington, D.C. : US Government Printing Office 2010, р. 12.

Наприкінці ХХ століття різко скоротилася імміграція до Сполучених Штатів Америки з країн Європи, які традиційно були найбільшими джерелами іммігрантів до США – Великобританії, Німеччини, Італії. У 90-х рр. у структурі імміграції помітно простежується нова тенденція – серед іммігрантів почали переважати вихідці з Латинської Америки (всього 47,9%, з них 23,7% склали мексиканці) та Азії (35,2%). Іммігранти з Європи та Канади склали лише 13,8% від загального обсягу іммігрантів¹¹. За даними на 2003 р. мексиканці склали у США 29,5% від загальної кількості іммігрантів¹². Варто пам'ятати, що таке процентне співвідношення запропоноване без урахування нелегальних іммігрантів, точну кількість яких вирахувати неможливо з

¹¹ M. Lind, *The Next American Nation. The New Nationalism and the Fourth American Revolution*, N.Y., L., Toronto, Sydney, Tokyo, Singapore, 1995, р. 123-133.

¹² И. Цапенко, *Роль иммиграции в экономике развитых стран*, [в] *Мировая экономика и международные отношения* 2004, nr 5, с. 28.

огляду на те, що вони не приймають участь у переписах населення та реєстраціях.

Простежуючи кількісні зміни у складі імміграції, звернемося до наступних показників, наведених у таблиці 1. У 1961-1970 рр. кількість іммігрантів з Європи у процентному співвідношенні становила 33,8%, з Азії – 12,9%, з Латинської Америки – 38,6%¹³. Кількість іммігрантів з країн Африки була незначною і становила 0,9 %. Вже в наступному десятиріччі 1971-1980 рр. ситуація зазнала значних змін – кількість іммігрантів європейського походження зменшилася до 17,8 %, кількість іммігрантів з Азії збільшилася майже втричі і сягнула 35,3%. Дещо збільшилася, хоч і не суттєво, кількість іммігрантів з Латинської Америки – до 40,3%. Кількість іммігрантів з Африки зросла вдвічі, хоча і не надто вплинула на загальні показники імміграції, оскільки становила всього 1,8%. Тенденція ж до збільшення частки іммігрантів країн Азії та Латинської Америки і зменшення частки іммігрантів європейського походження зберігалася і надалі, що продемонстровано у наведеній вище таблиці. Така структура стала результатом дії „Закону про імміграцію” від 1965 року, що скасовував квотні обмеження за національним принципом.

Зростання частки іммігрантів з Європи у 90-ті рр., порівняно з 80-ми рр., відбулося, в першу чергу, за рахунок вихідців зі Східної Європи (з країн пострадянського простору, які отримали можливість емігрувати з терен колишнього Радянського Союзу внаслідок зміни режиму, та Югославії). Крім того, ще одним поясненням є те, що вихідці з Латинського Америки вичерпали квоти, виділені на даний регіон, а тому іммігрували, здебільшого, європейці, квоти яких залишалися часто не

¹³ Тут і далі підрахунки процентного співвідношення автора на основі: *2010 Yearbook of Immigration Statistics*, Washington, D.C. : US Government Printing Office 2011, p. 10; *Statistical Yearbook of the Immigration and Naturalization Service, 2000*, Washington, D.C. : U.S. Government Printing Office 2002, p. 20-21, 36-39.

повністю використаними (згідно з імміграційним законодавством у США існувало законодавче обмеження, за яким кількість іммігрантів з країни не могла перевищувати 20 тис. осіб)¹⁴.

Аналізуючи детальніше імміграцію досліджуваного періоду з Європи, варто зазначити, що крім уже названих європейських традиційних країн-джерел іммігрантів до Сполучених Штатів Америки (Великобританія, Італія, Німеччина), у 70-і рр. до США в'їхала досить значна кількість іммігрантів з Португалії та Греції. Ці країни зайняли 3 і 4 місця відповідно серед європейських країн, витіснивши на п'яте місце Німеччину. У 80-ті рр. спостерігався наплив іммігрантів з Польщі.

Імміграційний потік на зламі століть регулював „Закон про імміграцію” від 1990 року¹⁵. У 90-ті ж роки ХХ століття найбільша кількість іммігрантів прибула з країн колишнього Радянського Союзу (463 тис.), більше половини з них припадало на Росію та Україну. Після країн пострадянського простору серед європейських країн найбільша кількість іммігрантів прибула до США з Польщі (165 тис.). Імміграція з таких європейських країн, як Великобританія, Німеччина, Італія, Ірландія, Франція залишилася майже на незмінному рівні. Дещо скоротилася імміграція з Греції та Португалії. Наплив іммігрантів з Радянського Союзу, а також з Югославії (67 тис.) пов'язаний, у першу чергу, з геополітичними змінами, які відбулися на європейському континенті. У 2000-х рр. європейськими країнами-лідерами за кількістю іммігрантів до США були Великобританія, Росія, Німеччина, Польща.

¹⁴ *Three Decades of Mass Immigration. The Legacy of the 1965 Immigration Act* [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://www.cis.org/articles/1995/back395.html>

¹⁵ *Immigration Act of 1990* [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://www.uscis.gov/ilink/docView/PUBLAW/HTML/PUBLAW/0-0-0-2593.html>

Наприкінці XX – на початку XXI століття з країн Європи переважала імміграція на основі працевлаштування, що становила 65%. Імміграція на основі родинних зв'язків становила 35%.

З Мексики у 90-ті рр. XX століття в'їхала рекордна кількість іммігрантів (2 млн. 249 тис., що становило 25% від загальної кількості усіх іммігрантів), що перевищувала кількість іммігрантів з усіх країн Європи. Характерно, що у 80-ті рр. даний показник також перевищував дані по кількості іммігрантів європейського походження. Однак, саме в 90-ті рр. рівень імміграції з Мексики зріс за деякими підрахунками майже на 35,8%, порівнюючи з попереднім десятиліттям. Високий рівень імміграції з Мексики пояснюється прагненням частини мексиканців переїхати на постійне місце проживання до США з метою знайти більш високооплачувану роботу. Таке інтенсивне збільшення кількості іммігрантів з Мексики, особливо на початку 90-х рр., пояснюємо реалізацією положень „Закону про імміграційну реформу та контроль”¹⁶ від 1986 р., що надавав можливість легалізації тих нелегальних іммігрантів, які перебували на території Сполучених Штатів Америки з 1982 року. Під легалізацію потрапили, в основному, нелегальні іммігранти з Латинського Америки, в першу чергу з Мексики (мексиканці становили 2/3 від усіх нелегальних іммігрантів, які були піддані амністії). Це має значний вплив на демографічну структуру США. Адаже загалом кількість жителів у США з іспано-мексиканським походженням упродовж 90-х років збільшилося на 50% і до 2000 року сягнула 21 млн осіб. Щорічно їх

¹⁶ *The Immigration Reform and Control Act of 1986* [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://www.uscis.gov/portal/site/uscis/ilink/?vgnnextchannel=fa7e539dc4bed010VgnVCM1000000ecd190aRCRD&SC=/ilink/docView/PUBLAW/HTML/PUBLAW/0-0-0-15.html>

кількість збільшується на 1 млн, що зумовлено високим рівнем народжуваності серед вихідців з країн Латинської Америки¹⁷.

Однак, у 2000-х рр. спостерігається суттєве зменшення імміграції з Мексики, що стало результатом законодавчих реформ кінця ХХ – початку ХХІ століття. Так, у перше десятиріччя ХХІ століття імміграція з Мексики складала лише 16,5%. На початку ХХІ століття з Мексики переважна більшість іммігрантів в'їхала до Сполучених Штатів Америки на основі родинних зв'язків, що становило 88% від загальної кількості іммігрантів. Імміграція на основі працевлаштування становила 12%.

Другою після Мексики за кількістю іммігрантів з даного регіону є Домініканська республіка. На чотири країни – Домініканська республіка, Куба, Гаїті та Ямайка – припадає 88% іммігрантів з країн Карибського басейну. Якщо основною причиною імміграції з Куби був авторитарний режим Кастро, то для інших трьох країн основною причиною імміграції стали проблеми економічного характеру та бажання населення підвищити свій рівень життя та матеріального добробуту. До того ж, взнаки дається територіальна близькість Сполучених Штатів Америки.

В усіх країнах Карибського басейну переважала сімейна імміграція, яка становила 92,4% від загальної. Імміграція на основі працевлаштування сягала 7,5%.

Найбільша кількість іммігрантів з Центральної Америки прибувають до США з Сальвадору, що складає 41% від усієї імміграції регіону Центральної Америки. Ще приблизно 50% припадає на три країни – Гватемалу, Нікарагуа, Гондурас. Така першість Сальвадору за кількістю іммігрантів пояснюється, в першу чергу, особливістю внутрішньої ситуації в країні. Громадянська війна, яка тривала в Сальвадорі десять

¹⁷ P. Buchanan, *The Death of the West: How Dying Populations and Immigrant Invasions Imperil Our Country and Civilization*, NY : Thomas Dunne Books 2001, p. 140.

років, нанесла країні суттєвих втрат, як людських, так і економічних. Саме громадянам Сальвадору був уперше наданий статус тимчасового захисту згідно „Закону про імміграцію” від 1990 року. Крім того, ще одним фактором, який зумовлював високу еміграцію з Сальвадору, є висока густина населення. За цим показником Сальвадор є лідером регіону. Висока густина населення характерна і для інших країн цього регіону.

У структурі імміграції з Центральної Америки переважала сімейна імміграція (74%). Імміграція на основі працевлаштування становила 26%.

З Південної Америки найбільше іммігрантів прибуло з Колумбії (24% від загальної кількості іммігрантів з регіону Південної Америки). Досить високий рівень імміграції спостерігався з Еквадору, Перу, Бразилії. Цікаво, що значна частина вихідців з Колумбії та Бразилії отримали статус постійного жителя Сполучених Штатів Америки на основі працевлаштування, що в цілому не характерно для цього регіону, з якого переважає, як правило, сімейна імміграція. Імміграція на основі родинних зв'язків становила 66%, при цьому розрив між показниками різних преференційних груп був не надто сильним. Імміграція на основі працевлаштування становила 34%.

Аналізуючи імміграцію з Азії, констатуємо, що перше місце серед регіону за кількістю іммігрантів, які прибули до США, займає Китай, включаючи Гонконг і Тайвань (19% загальної імміграції регіону). Проте варто відзначити, що Гонконг і Тайвань мають свої імміграційні квоти. Перехід Гонконгу у 1997 р. під юрисдикцію Китаю вплинув на збільшення еміграції з Гонконгу до США. Крім того, багато китайський спеціалістів іммігрують на основі працевлаштування в наукоємних галузях. У структурі імміграції з Китаю на основі працевлаштування переважають перша і друга преференційні категорії:

1) пріоритетні робітники. До них згідно Закону відносяться іноземці з надзвичайними здібностями, які зайняті у галузі науки, мистецтва, освіти, бізнесу та легкої атлетики, чії досягнення мають державне чи міжнародне визнання, якщо вони в'їжджають до США з метою продовження своєї професійної діяльності у зазначених вище сферах;

2) претенденти з високим рівнем освіти (з освітньо-кваліфікаційним рівнем, що відповідає ступеню магістра) та іноземці з винятковими здібностями у сфері науки, мистецтва, бізнесу, які можуть зробити внесок у процвітання національної економіки, культури, освіти та загального добробуту Сполучених Штатів Америки)¹⁸.

На це мав неабиякий вплив „Закон про захист китайських студентів” від 9 жовтня 1992 року, за яким статус постійного жителя як іммігранта на підставі працевлаштування надавався громадянам Китайської Народної Республіки, які перебували у США в період з 4 червня 1989 року по 11 квітня 1990 року. Переважно це стосувалося тих, хто у Сполучених Штатах здобував освіту. Імміграція на основі працевлаштування та сімейних зв'язків за обсягом є майже однаковою.

У 90-х рр. наступною країною за кількістю іммігрантів, які прибували до Сполучених Штатів Америки з Азії, були Філіппіни (18%). У 2000-х рр. кількість іммігрантів із Філіппін дещо знизилась і становила 16%. Сімейна імміграція (58%) з Філіппін переважає імміграцію на основі працевлаштування (остання становить 42%).

17% іммігрантів із Азії припадає на Індію (у 90-ті рр. цей показник складав 13%). Індія характеризується приблизно однаковим рівнем

¹⁸ *Immigration Act of 1990* [Електронний ресурс]. – Title. I, subtitle B. – Part 2, sec. 121. – Режим доступу :

<http://www.uscis.gov/ilink/docView/PUBLAW/HTML/PUBLAW/0-0-0-2593.html>

імміграції на основі сімейних зв'язків (48%) та працевлаштування (52%), з незначною перевагою останньої. Наступною за обсягом імміграції з країн Азії є імміграція з В'єтнаму (10% у 90-х рр. XX ст., 8% у 2000-х рр.) і носить вона сімейний характер. Імміграція на основі родинних зв'язків становить майже 99%. Щодо імміграції з Кореї (6%), то характерною рисою імміграції є те, що у її структурі переважає імміграція на основі працевлаштування, що становить 61%. Сімейна імміграція становить 39%. Цікавою є імміграція з Японії. Хоча в загальному обсязі імміграції з країн Азії її показник не досягає і трьох відсотків, проте характерно, що 92% іммігрантів з Японії – це трудові іммігранти з суттєвою перевагою першої преференційної групи.

Аналізуючи імміграцію з Африки, варто пам'ятати про те, що оскільки африканські країни тривалий час були колоніальними володіннями європейських держав, то імміграційна квота на них виділялася незначна, а імміграція не була суттєвою. Проте, починаючи з другої половини XX століття, а в першу чергу, в результаті дії „Закону про імміграцію” від 1965 року, вона починає дещо зростати. Хоча порівняно з іншими континентами, імміграція з Африки, як і раніше, не є значною у загальній структурі імміграції у США. Причиною цього є віддаленість континенту від США, а також часто фінансова неспроможність дістатися до американського континенту (якщо мова іде про найбільш економічно відсталі країни).

Найбільше іммігрантів з Африки прибувають до Сполучених Штатів Америки з наступних країн: Нігерія, Ефіопія, Єгипет, Гана, ЮАР, Сомалі, Марокко, Ліберія, Кенія, Судан, Сьєра-Леоне. Умовно ці країни можна поділити на дві групи: країни з більш високим рівнем розвитку, іммігранти з яких – люди з вищою освітою, переважно технічні спеціалісти, а також країни з низьким рівнем розвитку, в яких ведуться

збройні конфлікти, громадянські війни, часто на етнічному ґрунті, іммігранти з них дуже часто спочатку виступають у ролі біженців. Цікавим є рівномірний розподіл іммігрантів з африканського континенту – 50% іммігрантів прибуває до Сполучених Штатів Америки на основі родинних зв'язків і 50% – на основі працевлаштування. Єдиними країнами, які є джерелами трудових іммігрантів на основі п'ятої преференційної групи (інвестори), є ПАР та Єгипет.

Традиційно незначним рівнем імміграції відзначається регіон Океанії. Це, по-перше, зумовлено невисокою чисельністю населення в регіоні. А по-друге, потоки іммігрантів з Океанії, як правило, спрямовані у найбільш розвинені держави свого регіону – Австралію та Нову Зеландію. Імміграція з Австралії до США становить майже половину усіх іммігрантів, які прямують до Сполучених Штатів з Океанії. Імміграція на основі родинних зв'язків та на основі працевлаштування майже однакові.

Таким чином, можна помітити, що за тридцять років частка іммігрантів європейського походження суттєво зменшилася (якщо в 60-х рр. кількість іммігрантів з Європи становила 1/3 від загальної кількості іммігрантів, то у 90-х рр. їхня кількість становила лише близько 1/7), тоді як кількість іммігрантів-вихідців з Азії навпаки збільшилася (з 1/7 у 60-х рр. до 1/3 у 90-х рр.). Так само зростає і кількість іммігрантів з Латинської Америки. Не перебільшуючи, можна сказати, що значною мірою, це стало результатом введення в дію Закону від 1965 року, який суттєво лібералізував імміграційну політику США, усунувши обмеження для імміграції на національному тлі. Окреслені тенденції у структурі імміграції до США залишаються актуальними і у 2000-х роках, за єдиним виключенням: саме у 2000-х рр. спостерігається зменшення іммігрантів з Мексики, що було спричинено реформуванням імміграційного законодавства США на початку XXI століття.

Знаменно, що вже в середини 80-х рр. ХХ століття Великобританія, наприклад, з якої традиційно Сполучені Штати Америки приймали найбільшу кількість іммігрантів, займала 12 місце після Мексики, Філіппін, Кореї, Куби, Індії, Китаю, Домініканської Республіки, В'єтнаму, Ямайки, Гаїті та Ірану¹⁹. Таким чином, очевидно, що серед перших десяти країн-донорів не було жодної європейської країни, які входили до традиційних джерел іммігрантів до США. Тоді як перші місця за кількістю іммігрантів зайняли країни, імміграція з яких упродовж десятиліть була обмежена згідно з квотним принципом імміграційної політики Сполучених Штатів. Характерно, що серед перших десяти країн-постачальників іммігрантів також не було жодної країни, яка б мала тривалу демократичну традицію²⁰.

У 2000 р. ситуація з країнами походження іммігрантів не надто змінилася. Країнами-найбільшими джерелами іммігрантів були Мексика, Китай, Філіппіни, Індія, Куба, В'єтнам, Сальвадор, Корея, Домініканська республіка. Десяте місце за кількістю іммігрантів, прибулих до США, зайняла Канада²¹. Проте важливо, що через Канаду іноді в'їжджають представники інших регіонів з метою полегшити в'їзд до Сполучених Штатів Америки. Таким чином, у першу десятку країн – джерел іммігрантів знову не увійшла жодна європейська країна. Така ситуація зберігалася і надалі, за єдиним виключенням: до першої десятки країн-джерел імміграції додалися країни пострадянського простору, що за офіційними даними зайняли 8 місце (у статистичних даних вони позначені як країни колишнього СРСР). Це пояснюємо реалізацією так званої

¹⁹ M. Lind, *op. cit.*, p. 133.

²⁰ С. Joppke, *Immigration and the Nation-State. The United States, Germany and Great Britain*, Oxford, NY : Oxford Univ. Press 1999, p. 99.

²¹ *Profile of the Foreign-Born Population in the United States: 2000 (Current Population Report. Special Studies)*, Washington, D.C. : US Government Printing Office 2001, p. 12.

„поправки Лаутенберга”²², що суттєво спростила вимоги до певних категорій громадян які проживали на території СРСР. Так само на збільшення кількості іммігрантів з країн пострадянського простору мав деякий вплив „Закон про імміграцію радянських вчених”²³ від 10 жовтня 1992 року, який надавав статус постійного жителя, як іммігранта на підставі працевлаштування, вченим у наукоємних галузях (у сфері біології, хімії, високих технологій) з незалежних держав, які утворилися на теренах колишнього СРСР.

У 2007 р. у Сполучених Штатах Америки проживало найбільше осіб іноземного походження з таких країн: Мексика, Китай, Індія, Філіппіни, В’єтнам, Сальвадор, Куба, Корея, Домініканська Республіка, Канада, Гватемала, Колумбія²⁴. За даними 2007 р. у США проживало 20 млн. 372 тис. осіб з Латинської Америки, що становило 54,6%, з них 31,3% – мексиканці; з країн Європи – 4 млн. 646 тис, що відповідно становило відповідно 12,5%²⁵.

Приймаючи „Закон про імміграцію” від 1965 року, який змістив акценти на пріоритетність возз’єднання з сім’єю, таких різючих наслідків зміни кількісного складу іммігрантів і їх етнічного складу передбачено не було. Так, припускали, що положення закону мали принести переваги, перш за все, європейцям, а іммігранти з інших регіонів не прибудуть у такій кількості, щоб кардинально зміни етнічну палітру імміграційних потоків у США. Спростувати такі припущення важко, особливо зважаючи

²² Н.Тиндик, *Досвід адміністративно-правового забезпечення імміграційного процесу в США* [у]: Південноукраїнський правничий часопис 2008, nr 1, с. 126-129.

²³ *Legislation from 1981-1996* [Електронний ресурс] [in]: Immigration Legal History. US Citizenship and Immigration Service, p. 4. – Режим доступу : <http://www.nps.gov/elis/forteachers/upload/Legislation-1981-1996.pdf>

²⁴ *Profile of the Foreign-Born Population in the United States: 2007*, Washington, D.C. : US Government Printing Office 2007, p. 11.

²⁵ *Ibid*, p. 10.

на заяви американських державних посадовців. Так, міністр юстиції Сполучених Штатів Америки Р. Кеннеді заявляв, що після напливу іммігрантів з азійсько-тихоокеанського регіону, який становитиме приблизно 5 тисяч осіб у перший рік після введення Закону в дію, дані показники підуть на спад і не будуть чинити разючого впливу на склад іммігрантів²⁶. Сенатор Е. Кеннеді у свою чергу запевняв, що Закон не призведе до того, що американські міста щорічно наповнюватимуть іммігранти, а етнічна картина американського суспільства не зазнає змін²⁷.

Проте, як зазначають вже наведені нами дані стосовно країн походження іммігрантів у зазначений період, у дійсності досліджуваний закон мав зовсім інший вплив. Варто взяти до уваги і те, що значна кількість іммігрантів, які прибували з країн, нетрадиційних для структури імміграції у США, були не висококваліфікованими, а низькокваліфікованими робітниками, не всі володіли англійською мовою, що призводило до труднощів їх адаптації в новому для них суспільстві і сприйняття їх як тягаря американськими громадянами.

Однак, якщо з одного боку, імміграція посилює соціальну напругу, а в першу чергу, навантаження на місцевий бюджет, то з іншого боку, вона створює основу для оновлення міської інфраструктури в районах поселення іммігрантів та для розвитку етнічного бізнесу – бізнес, який об'єднує підприємців та робітників одного етносу²⁸. Так, завдячуючи іммігрантам, у США з'явилися такі відомі бізнес-центри як „Корітаун”, „Маленький Сайгон” в Лос-Анджелесі, „Чайнатаун” в Окленді, „Маленька Гавана” в Майамі. За підрахунками, в середині 90-х рр. іммігранти сплачували загальний податок у розмірі близько 90 млрд. дол. на рік. У

²⁶ *Three Decades of Mass Immigration. The Legacy of the 1965 Immigration Act.*

²⁷ *Ibid.*

²⁸ И. Цапенко, *Роль иммиграции в экономике развитых стран* [в]: *Мировая экономика и международные отношения*, 2004, № 5, – С. 29, 33.

той час як уряд Сполучених Штатів Америки виділив на соціальне утримання іммігрантів близько 5 млрд. дол²⁹. До того ж, з 90-х років у США виділяють окрему категорію іммігрантів – інвестори. Таким чином, з фінансової точки зору імміграція не становить для американського уряду суттєвої проблеми.

Отже, починаючи з другої половини ХХ століття кількість іммігрантів, які прибували до Сполучених Штатів Америки, стрімко зростала. Характерною особливістю структури імміграції, починаючи з другої половини ХХ століття, стає кардинальна зміна її етнорасового складу, що стало результатом реалізації положень „Закону про імміграцію” від 1965 року. Якщо упродовж перших п’яти років з моменту введення в дію „Закону про імміграцію” 1965 року його наслідки щодо етнорасового складу імміграції ще не були надто відчутними, а показники представництва європеїдної раси були традиційно дуже високими (87,3%), то вже на початку 1990-х років ми спостерігаємо зовсім іншу ситуацію – представники європеїдної раси становили лише 23,8%. На початку ХХІ століття, порівнюючи з 1960-ми роками, кількість іммігрантів з країн Європи зменшилась втричі, а кількість іммігрантів з Азії, навпаки, втричі зростає. Імміграція з Латинської Америки більше ніж втричі перевищувала імміграцію з країн Європи. Варто зауважити, що кількість іммігрантів з Європи традиційно зменшується. Виняток становили 1990-ті роки, що пов’язано з геополітичними змінами на пострадянському просторі та території колишньої Югославії. Позначалися на імміграційному процесі і реформи імміграційної політики, які відбулися пізніше у 90-х рр. та на початку ХХІ століття. Так, у результаті дії „Закону про імміграцію” 1990 року серед іммігрантів зростає кількість

²⁹ В. Супян, *Российская эмиграция в США. Социально-статистический портрет*, [в]: США-Канада: экономика, политика, идеология, 1998, nr 3, с. 117.

висококваліфікованих працівників. Цікавим є те, що іммігранти з країн Європи прибувають до США, в основному, на підставі працевлаштування. Тоді як імміграція з Латинської Америки та Азії (за винятком кількох країн) носить переважно сімейний характер.

Таким чином, зростання імміграції з країн Латинського Америки та Азії і відповідне зменшення імміграції з європейських країн викликало ситуацію, коли серед перших десяти країн-джерел іммігрантів до США не було жодної європейської країни. Це, значною мірою, призвело до зміни етнічного складу іммігрантів (адже у вихідців з неєвропейських держав, імміграція з яких почала суттєво переважати, спостерігається суттєво вищий рівень народжуваності) і до зміни демографічної ситуації в країні.

Бібліографія:

1. *2010 Yearbook of Immigration Statistics*, Washington, D.C. : US Government Printing Office 2011, p. 10. *Statistical Yearbook of the Immigration and Naturalization Service, 2000*, Washington, D.C. : U.S. Government Printing Office 2002.
2. Abraham S., Hamilton L., *Immigration and America's Future: A New Chapter: Report of the Independent Task Force on Immigration and America's Future*, Migration Policy Institute, Manhattan Institute for Policy Research 2006.
3. Briggs V., *Immigration Policy and the American Labour Force*, Baltimore : L. : Johns Hopkins Univ. Press 1984, XV.
4. Buchanan P., *The Death of the West: How Dying Populations and Immigrant Invasions Imperil Our Country and Civilization*, NY : Thomas Dunne Books 2001.
5. *Encyclopedia of American Immigration* / Ed. by James Ciment, N.Y. : Armonk 2001, Vol. I-IV.
6. *Harvard Encyclopedia of American Ethnic Groups* [Ed. By S. Thernstrom, A. Orlov, O. Handlin], Belknap Press 1980.
7. *Immigration Act of 1990* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uscis.gov/ilink/docView/PUBLAW/HTML/PUBLAW/0-0-0-2593.html>
8. Joppke C., *Immigration and the Nation-State. The United States, Germany and Great Britain*, Oxford, NY : Oxford Univ. Press 1999.

9. *Legislation from 1981-1996* [Електронний ресурс] [in]: Immigration Legal History. US Citizenship and Immigration Service. – Режим доступу : <http://www.nps.gov/elis/forteachers/upload/Legislation-1981-1996.pdf>
10. Lind M., *The Next American Nation. The New Nationalism and the Fourth American Revolution*, N.Y., L., Toronto, Sydney, Tokyo, Singapore, 1995.
11. Portes A., *Immigration Theory for a New Century : Some Problems and Opportunities*, [in:] International Migration Review. Special Issue : Immigrant Adaptation and Native-Born Responses in the Making of Americans [Ed. by J. DeWind, C. Hirschman, P. Kasinitz], Center for Migration Studies, Vol. 31, nr № 4, 1997.
12. Portes A., *Migration and Social Change : Some Conceptual Reflections*, Princeton University 2008.
13. Portes A., Rumbaut R., *Immigrant America. A Portrait (Third edition. Revised, Expanded and Updated)*, Berkeley, Los Angeles, London : University of California Press 2006.
14. *Profile of the Foreign-Born Population in the United States: 2007*, Washington, D.C. : US Government Printing Office 2007.
15. *Profile of the Foreign-Born Population in the United States: 2000 (Current Population Report. Special Studies)*, Washington, D.C. : US Government Printing Office 2001.
16. Shanks C., *Immigration and the Politics of American Sovereignty, 1890-1900*, University of Michigan Press 2001.
17. *The Immigration Reform and Control Act of 1986* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uscis.gov/portal/site/uscis/ilink/?vgnnextchannel=fa7e539dc4bed010VgnVCM1000000ecd190aRCRD&SC=/ilink/docView/PUBLAW/HTML/PUBLAW/0-0-0-15.html>
18. *Three Decades of Mass Immigration. The Legacy of the 1965 Immigration Act* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cis.org/articles/1995/back395.html>
19. Супян В., *Имиграция и экономика* [в:] США – Канада: экономика, политика, культура, 2006, nr 5.
20. Супян В., *Российская эмиграция в США. Социально-статистические портрет* [в:] США-Канада: экономика, политика, идеология, 1998, nr 3.
21. Гиндик Н. *Досвід адміністративно-правового забезпечення імміграційного процесу в США* [у]: Південноукраїнський правничий часопис 2008, nr 1.
22. Цапенко И., *Роль иммиграции в экономике развитых стран*, [в:] Мировая экономика и международные отношения 2004, nr 5.